

Ανοιχτή επιστολή προς τον πρέσβη της τουρκικής δημοκρατίας στην Αθήνα σχετικά με την επιστροφή από το μουσείο Κωνσταντινουπόλεως επιτύμβιας στήλης που μετεφέρθη εκεί από τη Νίσυρο το 1900

Γράφει ο
Κωνσταντίνος Διαμ. Χαροφύλης*

Εξοχότατε κ. πρέσβη

Κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στο μουσείο της Ακροπόλεως, ο ερευνητής πρωθυπουργός της Τουρκίας κ. Νταβούτ Γουλνιέρ, επηρέασε κατά ουσίαν αυτό που είχε θέλει και ο επί του παλαιού υπουργός της χώρας σας κατά την επίσκεψή του στο ίδιο μουσείο, τον Μάιο του 2010. Διότι, όπως δηλώνει, αυτό που κάθε υπεύθυνος πολιτής του κόσμου θεωρεί αυτονόητο. Ότι το κληθέν από διάφορα κράτη μνημεία πολιτισμού, πρέπει να επιστραφούν στις χώρες στις οποίες οφείλουν να ανήκουν. Συζητούμε τον κ. πρωθυπουργό για την δήλωση αυτή. Θέλουμε όμως να σας γνωστοποιήσουμε, αν δεν το γνωρίζετε, το κάτωθι περιστατικό, με την βεβαιωμένη πρόκληση να προεβλήσει το αίτημά μας στις αρμόδιες Υπηρεσίες της πατρίδας σας:

Στο αρχαιολογικό μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως εκτίθεται επιτύμβια στήλη, γνωστή ως "Ο ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ". Φωτογραφία και λοιπά στοιχεία υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Εταιρείας Νισυριανών Μελετών, www.nisyrakosmeletes.gr στην αρχική σελίδα. Κεφ. «Νισυριακή Βασίλισσα» σε Ξένα μουσεία.

Χρονολογείται μεταξύ των ετών 480-450

Επιτύμβια στήλη, Ο ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ, στο μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως

η Χ. είναι από μάρμαρο, με ύψος 1,83 μ. πλάτος 54-62 εκ. και τεκτονικής που εκραμα μολοιζε κυρίως στην ορεινή Ελλάδα. Αναφερθεί το 1897 κατά τη διάρκεια εκσκαφής στο κτήμα Παπάσου στο Μανδράκι Νισύρου και για να απορριφθεί η απαγωγή της εκκρήσι στο προαίολο του Ναού της Παναγίας της Πτοομπίσας.

Το 1900 όμως οι Τούρκοι, οι οποίοι κατήχον το Δωδεκάνησο την εποχή εκείνη, πληροφόρηθηκαν την ανεύρεση της στήλης, την κατέλασαν και την απέστειλαν στην Κωνσταντινούπολη με πλοίο της Τελωνοφυλακής, το οποίο ανήκεν ειδικώς για το σκοπό αυτό στο Νίσυρο.

Τη στήλη της μεταφόρας στο λιμάνι του ναυαγίου και της φορτώσεώς της στο πλοίο,

παρακολούθησε νεαρός τότε, ο μετέπειτα αρχιεπίσκοπος, συμπρωτεύς μας αείμνηστος Λάζαρος Κοντοβέρδος, ο οποίος με έμμετρο τρόπο καταφέρατο το συναισθήματα που τον πλημμύριζον βλέποντας την οργική ενός εδριμένου δειγμάτος του πολιτισμού της πατρίδας του. Αργότερα, τον Ιανουάριο του 1958, κάτοικος των ΗΠΑ πλέον, δημοσίευσε σχετικά άρθρο στην ομογενειακή εφημερίδα ΑΤΛΑΝΤΕ περιγράφοντας το συντομικά συμβάν.

Την προέλευση της στήλης του «Εθνίου της Νισύρου» αποδεικνύει χωρίς καμιά επιπόληση η διεθνής επιστημονική κοινότητα. Εκείνη περιγραφή με αναλύσεις, εκθέτα και εκτιμήσεις, καθώς και με επιβεβαιώσεις της μουσεικής προέλευσεώς της, συνιστούσε στις σύγχρονες με την ανεύρεσή της μελέτες, των διεθνών ετήσιων αρχαιολογικών:

α - «Επιτύμβια στήλη ανακαλυφθείσα εις Νίσυρον», υπό SALOMON REINHARDT, Revue Archéologique, (1901), σελ. 159 β - «Στήλη της Νισύρου», υπό HENRI LECHAT, Revue des Etudes Grecques XVI (1901), σελ. 420.

γ - «Επιτύμβια στήλη ενός διακοβόλου» υπό GUSTAVE MENDEL, Catalogue des Sculptures Grecques, Vol. I No II (1912) σελ. 73.

Ο Gustave Mendel πλαν εμπλεκτής αρχαιολόγος του μουσείου Κωνσταντινουπόλεως κατά την εποχή της εκεί μεταφοράς της στήλης. Κατήχησε τριήμερο διάλογό της ελληνικής, ρωμεικής και βυζαντινής γλυπτικής στην γαλλική γλώσσα.

δ - «Σημειώσεις επί της ελληνικής γλυπτικής», υπό CHARLES WALSTON, Cambridge (1927).

Η στήλη αυτή, αποτελεί ένα από το παλαιό κειμήλιο του μουσείου της Κωνσταντινουπόλεως, και είναι αμφίβολο αν προκαλεί το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των επισκεπτών του. Αν όμως επιστραφεί στη Νίσυρο, θα αποτελέσει το σημαντικότερο κείμενο του νέου αρχαιολογικού μουσείου του ναυαγίου μας, και η σκεπτική επεξηγηματική πινακίδα που θα τοποθετηθεί, θα έχει ένα ιδιαίτερο συμβολισμό, αφού, όχι μόνο θα πιστοποιεί την συμφωνία λόγων και έργων της πολιτικής ηγεσίας της χώρας σας, αλλά θα προέξει και εντύπωση στους κιλιάδες επισκέπτες του μουσείου. Ιμειού ούτων και παρά πολλοί συμπατριώτες σας, αποσπώνται μακριά απ'αυτήν, επί τη θέλωση, αυτό που έχει δηλώνουν αλλά κανείς σκεδών δεν το πράξει, όρισε να υπολοιστεί.

Νομίζουμε λοιπόν ότι είναι και προς το συμφέρον της πατρίδας σας η επιστροφή της στήλης στο μουσείο της Νισύρου, και μάλιστα θα μπορούσε να δοθεί και μεγάλη δημοσίωση, στο πλαίσιο της στενής συνεργασίας που εγκαινιάσε ο νέος δήμαρχος Νισύρου με τους ομολόγους του των απέναντι τουρκικών εκθέτων.

Με την έκφραση, των πλέον εϊκρινών ενδιών μας για το νέο έτος, και της ιδιαίτερης εκτιμήσεώς μας, διατελούμεν
Ο Κωνσταντίνος Διαμ. Χαροφύλης είναι Αντιπρόεδρος, πρώην Υπουργός Α.Ε., Πρόεδρος Εταιρείας Νισυριανών Μελετών